

ՄԱՍ 2. ԳՈՐԾԱՌՈՒԹԱՅԻՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ՁԱՐԳԱՅՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

Վիճակագրության ոլորտը բնութագրվում է մեթոդաբանության մշտական կատարելագործման անհրաժեշտությամբ, ինչը պայմանավորված է մի կողմից՝ տվյալների արժանահավատության, օպերատիվության, տեղեկատվության ստացման գիտական հիմնավորվածության և միջազգային չափանիշներին համապատասխանության առումով մշտապես աճող պահանջներով, իսկ մյուս կողմից՝ սկզբնական (անվանական) բոլոր տիպի տվյալների չտարածմամբ:

Վիճակագրության հետագա զարգացումը 2007-2009 թվականներին նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հիմնական միջոցառումային ծրագրերի շրջանակում.

ԲԱԺԻՆ 2.1. ԻՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

2.1.1. Ազգային հաշիվներ

- 1) «Ազգային հաշիվների համակարգ - 93» և «Եվրոպական հաշիվների համակարգ-95» միջազգային մեթոդաբանությունների համաձայն՝ ամբողջ տնտեսության, ինչպես նաև կառուցվածքային հատվածների մակարդակով Հայաստանի ազգային հաշիվների համակարգի վիճակագրության վարում և կատարելագործում:
- 2) համախառն ներքին արդյունքի և այլ մակրոտնտեսական ցուցանիշների հաշվարկման մեթոդաբանության կատարելագործում, այդ թվում նաև՝ համաձայն «Եվրոպական հաշիվների համակարգ-95»-ով սահմանվող գործունեության տեսակների խմբավորման ձևաչափերի:
- 3) ֆինանսական և ոչ ֆինանսական կազմակերպությունների հատվածների ավելացված արժեքի (արտադրական եղանակով) վիճակագրության վարում՝ ըստ ենթահատվածների:
- 4) ազգային հարստության բաղադրիչների վիճակագրության վարում և կատարելագործում:
- 5) ազգային հաշիվներում Տնտեսական գործունեության տեսակների Հայաստանի դասակարգչի ամբողջական ներդրում:
- 6) «չդիտարկվող տնտեսության» չափերի գնահատման մեթոդաբանության և հաշվարկների կատարելագործում:
- 7) ազգային հաշիվների համակարգում՝ «ծախսեր-թողարկում» սկզբունքի ներդրում:
- 8) ֆինանսական միջնորդության անուղղակի ծառայությունների գնահատման մեթոդաբանության կատարելագործում:

2.1.2. Արդյունաբերություն

- 1) Արտադրանքի դասակարգում՝ ըստ գործունեության տեսակների Հայաստանի դասակարգչին համապատասխան՝ արդյունաբերության վիճակագրության վարում:
- 2) արդյունաբերության վիճակագրության տվյալների հավաքագրման և մշակման մեթոդաբանության շարունակական կատարելագործում:
- 3) առանձին արտադրատեսակների գծով, չդիտարկվող (չհաշվառվող) դաշտի գնահատման մեթոդաբանության կատարելագործում:

- 4) հաշվառման դաշտի ամբողջականացման ապահովման նպատակով տնային տնտեսությունների և այլ ընտրանքային հետազոտությունների արդյունքների օգտագործում:

2.1.3. Գյուղատնտեսություն

- 1) Տնտեսական գործունեության տեսակների և Արտադրանքի դասակարգում՝ ըստ գործունեության տեսակների Հայաստանի դասակարգիչներին համապատասխան՝ գյուղատնտեսության վիճակագրության վարում:
- 2) գյուղատնտեսության ցուցանիշների ներկայացուցչականության բարձրացման նպատակով՝ գյուղատնտեսության վիճակագրության ընտրանքային դիտարկման ցանցի պարբերական արդիականացում:
- 3) դիտարկման ընտրանքային եղանակների կատարելագործման միջոցով վիճակագրական տվյալների ամբողջականության և արժանահավատության բարձրացում:
- 4) գյուղատնտեսության վիճակագրական տվյալների հավաքագրման և մշակման մեթոդաբանության պարբերաբար կատարելագործում:
- 5) բուսաբուծական և անասնաբուծական մթերքի արտադրության առանձնահատկություններից ելնելով՝ դրանց ծավալների ճշգրտման գործիքակազմի կատարելագործում:
- 6) Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսության համատարած հաշվառման անցկացում, ինչը հնարավորություն կտա արդիականացնել և ընդլայնել գյուղատնտեսության վիճակագրական տվյալների բազան, և նախադրյալներ ստեղծել գյուղացիական տնտեսությունների ռեգիստրի ձևավորման, ներդրման ու վարման համար:

2.1.4. Շինարարություն

- 1) Տնտեսական գործունեության տեսակների և Արտադրանքի դասակարգում՝ ըստ գործունեության տեսակների Հայաստանի դասակարգիչներին համապատասխան՝ շինարարության վիճակագրության վարում:
- 2) շինարարության հիմնական ցուցանիշների հաշվարկման մեթոդաբանության շարունակական կատարելագործում:
- 3) շինարարության ծավալների ամբողջականության ապահովման և արժանահավատության բարձրացման նպատակով՝ վիճակագրական դիտարկումների մեխանիզմի շարունակական կատարելագործում:
- 4) շինարարության վիճակագրության տեղեկատվական բազաների առավել ամբողջականացման նպատակով՝ ռեգիստրների ձևավորում և հաշվառման ցանցի արդիականացում:

2.1.5. Տրանսպորտ և կապ

- 1) Տնտեսական գործունեության տեսակների և Արտադրանքի դասակարգում՝ ըստ գործունեության տեսակների Հայաստանի դասակարգիչներին համապատասխան՝ տրանսպորտի և կապի վիճակագրության վարում:

- 2) ավտոմոբիլային տրանսպորտի հիմնական ցուցանիշների (բեռնաուղևորափոխադրումներ, բեռնաուղևորաշրջանառություն) գծով չդիտարկվող (չհաշվառվող) դաշտի գնահատման մեթոդաբանության կատարելագործում՝ ըստ միջազգային մեթոդաբանությամբ սահմանված չափանիշների:
- 3) տրանսպորտի և կապի ոլորտների վիճակագրության մեթոդաբանական շարունակական կատարելագործում և դրա համադրելիության ապահովում գործող միջազգային չափանիշներին համապատասխան:

2.1.6. Առևտուր և այլ ծառայություններ

- 1) Տնտեսական գործունեության տեսակների և Արտադրանքի դասակարգում՝ ըստ գործունեության տեսակների Հայաստանի դասակարգիչներին համապատասխան՝ առևտրի և ծառայությունների վիճակագրության վարում:
- 2) մանրածախ առևտրի շրջանառության ամբողջականության ապահովման և արժանահավատության բարձրացման նպատակով՝ վիճակագրական դիտարկումների պարբերաբար անցկացում:
- 3) առևտրի և ծառայությունների ոլորտում չդիտարկվող (չհաշվառվող) դաշտի գնահատման մեթոդաբանության կատարելագործում:

2.1.7. Գներ և սակագներ

- 1) սպառողական գների ինդեքսների հաշվարկման մեթոդաբանության հետագա կատարելագործում՝ դիտարկվող ապրանք-ծառայությունների կազմի, կառուցվածքի վերանայում և ընդլայնում, մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետության ամփոփ ինդեքսի հաշվարկներում Արարատի մարզում գների ինդեքսների ներառում:
- 2) արդյունաբերական, գյուղատնտեսության արտադրանքի, արտաքին առևտրի գների, բեռնափոխադրումների սակագների և այլ ծառայությունների գների ինդեքսների հաշվարկման մեթոդաբանության կատարելագործում՝ դիտարկման դաշտի ընդլայնում, ընտրանքների վերանայում, գների դիտարկումներում միջազգային չափանիշների ու դասակարգիչների ներդրման գործընթացի շարունակություն:
- 3) Անկախ պետությունների համագործակցության երկրների շրջանակում իրականացվող՝ Համախառն ներքին արդյունքի և ազգային արժույթի գնողունակության համարժեքության հաշվարկման միջազգային համադրումների ծրագրի նոր փուլի (2008-2009թթ. բազային տվյալներով) աշխատանքներին մասնակցության գործընթացի շարունակում: Համաձայն միջազգային համադրումների ծրագրի՝ շուրջ 1400 անվանում սպառման ապրանքների (ծառայությունների), ներդրումային բնույթի ապրանքների, շինարարության (համապատասխան վարչական վիճակագրությունը վարող լիազոր մարմնի հետ համատեղ) բաղադրամասերի գների դիտարկում, ինչպես նաև ոչ շուկայական ծառայությունների գների դիտարկում:

2.1.8. Աշխատանքի շուկա

- 1) աշխատանքի շուկայի վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրման մեթոդների և գործիքակազմի կատարելագործում:
- 2) աշխատանքի շուկան բնութագրող ցուցանիշների կազմի և բովանդակության պարբերաբար վերանայում ու կատարելագործում՝ հիմք ընդունելով միջազգային մեթոդաբանությամբ սահմանված սահմանումները, չափանիշները, սկզբունքները և հասկացությունները:
- 3) Զբաղվածության կարգավիճակի միջազգային ստանդարտ դասակարգչին համապատասխան՝ աշխատանքի շուկայի վիճակագրության վարում, աշխատանքի վիճակագրության տեղեկատվական բազայի շարունակական համայնում և արդիականացում, աշխատանքի վիճակագրության մասով տարածքային վիճակագրության կատարելագործում:

ԲԱԺԻՆ 2.2. ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐ

- 1) պետական ֆինանսների (համախմբված, պետական, համայնքների և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության բյուջեների և դրանց տարրերի) վիճակագրության վարում և կատարելագործում՝ միջազգայնորեն ընդունված և կիրառվող մեթոդաբանություններին համապատասխան (այդ թվում՝ համապատասխան վարչական վիճակագրությունը վարող լիազոր մարմնի հետ համատեղ, պետական վերահսկողության տակ գտնվող կազմակերպությունների ֆինանսական արդյունքների ներառում Հայաստանի Հանրապետության համախմբված բյուջեում):
- 2) Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտքի վիճակագրության վարում և կատարելագործում:
- 3) ֆինանսական միջնորդության հատվածի (այդ թվում նաև՝ համապատասխան վարչական վիճակագրությունը վարող լիազոր մարմնի հետ համատեղ՝ ֆինանսական միջնորդության ոչ բանկային հատվածի) վիճակագրության վարում և կատարելագործում:
- 4) «Եվրոպական հաշիվների համակարգ-95»-ի սկզբունքներին համապատասխան «Ֆինանսական հաշվի» վիճակագրության ներդրում ու վարում և այդ համատեքստում՝ ոչ ֆինանսական կազմակերպություններից հավաքագրվող ֆինանսատնտեսական ցուցանիշների կազմի ու բովանդակության վերանայում ու համապատասխանեցում միջազգայնորեն ընդունված և կիրառվող մեթոդաբանություններին:

ԲԱԺԻՆ 2.3. ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՏՎԱԾ

- 1) Հայաստանի Հանրապետության վճարային հաշվեկշռի և միջազգային ներդրումային դիրքի կազմում՝ համաձայն Արժույթի միջազգային հիմնադրամի մեթոդաբանության:
- 2) Հայաստանի Հանրապետության արտաքին պարտքի վիճակագրության (ըստ հանրապետության, տնտեսության հատվածների, մարման ժամկետների և

առանձին գործիքների) շարունակական կատարելագործում՝ միջազգայնորեն ընդունված և կիրառվող մեթոդաբանություններին համապատասխան:

- 3) օտարերկրյա (այդ թվում՝ օտարերկրյա ուղղակի) ներդրումների հաշվառման դաշտի բարելավում և ցուցանիշների գնահատման մեթոդաբանության կատարելագործում:
- 4) ապրանքների և ծառայությունների արտաքին առևտրի վիճակագրության վարում և կատարելագործում:
- 5) հաշվի առնելով միջազգային կազմակերպությունների առաջարկությունները, համապատասխան վարչական վիճակագրությունը վարող լիազոր մարմնի հետ համատեղ՝ զբոսաշրջության սատելիտային հաշվի կազմման ուղղությամբ աշխատանքների իրականացում և այդ համատեքստում՝ սատելիտային հաշվի հիմնական աղյուսակների կազմման նպատակով ընտրանքային հետազոտությունների անցկացում:

ԲԱԺԻՆ 2.4. ՍՈՑԻԱԼ - ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

2.4.1. Սոցիալական ոլորտ

1) կրթության, առողջապահության, սոցիալական պաշտպանության, մշակույթի, սպորտի և սոցիալ-ժողովրդագրության այլ բնագավառների վիճակագրական հաշվառման ամբողջականացման նպատակով՝ վարչական ռեգիստրների ձևավորում և վարչական վիճակագրության կատարելագործում (այդ թվում՝ նախադպրոցական, միջին, բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության, վերապատրաստման գործընթացների վերաբերյալ վիճակագրության վարում):

2) բնակարանային և կոմունալ տնտեսության ոլորտի վիճակագրության բարելավում:

3) կենսաթոշակային ապահովության և սոցիալական ապահովության ոլորտի, ինչպես նաև պարտադիր սոցիալական ապահովագրության ենթակա անձանց համար կատարված ապահովագրական վճարումների մասին վիճակագրության բարելավում:

2.4.2. Բնապահպանություն

- 1) Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական և տարածքային զարգացման ու կենսագործունեության առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ ոլորտին առնչվող մարզային տեղեկատվական բազաների վարում, վարչական ռեգիստրների կատարելագործում:
- 2) բնապահպանական ներդրումների և ծախսերի հաշվառման համակարգի կատարելագործում:
- 3) բնակչության առողջության վրա շրջակա միջավայրի գործոնների ազդեցության գնահատման ցուցանիշների և տեղեկատվական բազայի ձևավորում:
- 4) բնապահպանական սատելիտային հաշիվների ներդրման աշխատանքների շարունակում:
- 5) շրջակա միջավայրի վիճակի վերաբերյալ հրապարակումներում աշխարհագրական տեղեկատվական համակարգի ներդրում:

2.4.3. Տնային տնտեսությունների հետազոտություն

- 1) տնային տնտեսությունների պարբերական ընտրանքային հետազոտությունների անցկացում և մեթոդաբանության կատարելագործում:
- 2) բնակչության աղքատությունը և կենսամակարդակը բնութագրող հիմնական ցուցանիշների ամբողջականացման և արդիականացման նպատակով՝ տնային տնտեսությունների հետազոտությունների ընտրանքի ներկայացուցչականության ապահովում, ինչը հնարավորություն կընձեռի այդ ցուցանիշները հաշվարկել և հրապարակել նաև մարզային կտրվածքով:
- 3) Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի մոնիտորինգի համար՝ աղքատության նյութական և ոչ նյութական (կրթություն, առողջապահություն, անվտանգ խմելու ջրի մատչելիություն և բնակարանային պայմաններ) ցուցանիշների վարման շարունակականության ապահովում ու կատարելագործում:
- 4) տնային տնտեսությունների ընտրանքային հետազոտությունների ժամանակ, հատուկ մոդուլներով (մոդուլային հարցաթերթերով) աղքատության խորացված գնահատման իրականացում:

2.4.4. Պարենային ապահովություն

- 1) Միացյալ ազգերի կազմակերպության Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության ու Եվրոպական հանձնաժողովի կողմից կիրառվող մեթոդաբանության համաձայն՝ պարենային ապահովության վիճակը բնութագրող ցուցանիշների համակարգի՝ պարենի առկայություն, մատչելիություն և սպառում, շարունակական կատարելագործում և դրանց հիման վրա Ազգային պարենային հաշվեկշիռների պարբերական կազմում:

2.4.5. Ժողովրդագրություն

- 1) «Մարդահամարի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի կատարումն ապահովելու նպատակով, 2011թ. հերթական մարդահամարի իրականացման նախապատրաստական միջոցառումների համալիրի մշակում:
- 2) Ժողովրդագրական ցուցանիշների տեղեկատվական համակարգի համապատասխանեցում միջազգայնորեն ընդունված չափորոշիչներին, հանրապետության ժողովրդագրական իրավիճակի առավել ընդգրկուն ներկայացման նպատակով: Մասնավորապես.
 - ա) բնակչության բնական շարժի ցուցանիշների՝ ծննդյան, մահվան, ամուսնության, ամուսնալուծության ակտերի մշակման աշխատանքների կատարելագործում:
 - բ) բնակչության միգրացիայի հաշվառման (գնահատման) այլընտրանքային եղանակների մշակում:
- 3) բնակչության սեռա-տարիքային կազմի վերաբերյալ՝ Հայաստանի Հանրապետության մարզային կտրվածքով ցուցանիշների ամբողջականության ապահովում: